

انتظارات فولادی از وزیر دولت دوازدهم

– در گفت‌وگو با مدیرعامل شرکت فولاد مبارکه بررسی شد

به نقل از روزنامه دنیای اقتصاد: دولت یازدهم در حالی روزهای پایانی خود را می‌گذراند که اکثر فعالان اقتصادی از عملکرد آن بابت ثبات و آرامش در بازار فلزات اظهار رضایت می‌کنند. در بخش تولید فولاد نیز آمارها از عملکرد مثبت دولت روحانی حکایت دارد؛ اما به‌رغم ارائه بسته‌های مختلف، انتظار تولیدکنندگان فولاد از دولت برای خروج سریع از رکود ساختمان‌سازی برآورده نشده است. فعالان فولادی معتقدند ساخت‌وساز مسکن و پروژه‌های عمرانی باید فعال شوند و با فعال شدن ساخت‌وساز، ظرفیت‌های معطل مانده کارخانه‌های فولادی به مدار تولید بیاید و از زیان‌دهی و کاهش تولید و اشتغال واحدهای فولادی جلوگیری شود.

به اعتقاد فعالان صنعت فولاد، همچنین عملکرد دولت تدبیر و امید در مدیریت صادرات و واردات فولاد کشور مثبت بوده است. هرچند ایراداتی نیز به ویژه از بعد مشوق‌های صادراتی به سیاست‌های این دولت وارد است. در دولت یازدهم، صادرات فولاد از زیر بار محدودیت‌های سهمیه‌ای خارج و آزاد شد. با سیاست صحیح آزادسازی صادرات فولاد و به‌رغم فقدان مشوق‌های صادراتی، صادرات فولاد کشور طی سه سال و نیم، تقریباً ۴/۵ برابر شده است. در این بین به گفته فعالان این صنعت، انتخاب شریعتمداری به‌عنوان گزینه پیشنهادی روحانی در دولت دوازدهم به علت سابقه پرنگش در بخش‌های صنعت، معدن و بازرگانی می‌تواند نویدی برای توجه بیشتر به این بخش باشد و البته تعیین معاونان قدرتمند در بخش صنعت می‌تواند نگرانی صنعتگران و معدن‌داران را از بین ببرد. آنچه در ادامه می‌خوانید گفت‌وگو با بهرام سبحانی، مدیرعامل شرکت فولاد مبارکه پیرامون انتظارات بخش فولاد از وزیر پیشنهادی صنعت، معدن و تجارت دولت دوازدهم است. سبحانی معتقد است، به‌طور کلی وزیر پیشنهادی باید بستری را فراهم کند که سرمایه‌گذار به سرمایه‌گذاری تشویق شود. به‌عنوان مثال در بخش توسعه صادرات، تشویق‌های صادراتی و همچنین واقعی کردن نرخ ارز می‌تواند تاثیر بسزایی داشته باشد؛ چراکه در زمینه جلوگیری از واردات کالای قاچاق، تنظیم نرخ ارز اثرگذار است. مدیرعامل فولاد مبارکه می‌گوید: باید جلوی صادرات سنگ خام گرفته شود و اولویت تامین در واقع با واحدهای فولادسازی داخل باشد و مازاد بر نیاز مصرف داخل صادر شود؛ اما از سوی دیگر فولادساز داخلی باید نسبت به تامین مواد اولیه از اطمینان لازم برخوردار شوند.

گفته می‌شود، انتخاب گزینه پیشنهادی آقای روحانی برای وزارت صنعت، معدن و تجارت تاثیر مهمی در بخش صنعت و معدن دارد، شما این گزینه پیشنهادی را اتفاقی مثبت تعبیر می‌کنید؟ از انتخاب ایشان چه انتظاراتی باید داشت؟

همان‌طور که می‌دانید آقای محمد شریعتمداری از همراهان دولت یازدهم بودند. از این رو با توجه به تجارب وی در این دولت به‌عنوان معاون اجرایی و همچنین فعالیتش در مقام وزارت بازرگانی طی سال‌های ۷۶ تا ۸۴ کارنامه درخشانی از خود به‌جا

گذاشته‌اند. وی همچنین نماینده ایران برای الحاق جمهوری اسلامی به سازمان تجارت جهانی نیز بوده. از این رو علاوه بر اینکه در بخش تجارت اشراف کامل دارند برنامه‌های اعلام‌شده ایشان در بخش صنعت امیدوارکننده است. با توجه به نگاه ویژه وزیر پیشنهادی به بخش معدن و صنایع معدنی، پیش‌بینی می‌شود که سهم صنعت در GDP و تولید ناخالص داخلی افزایش پیدا کند و همچنین در مجموع سهم صنعت ایران در مقایسه با جهان نیز با رشد مواجه شود. همچنین با توجه به نگاه ویژه وی به توسعه صادرات در برنامه‌های اعلامی، می‌توان به آینده بخش صنعت، معدن و تجارت کشور در دولت دوازدهم امیدوار بود. همچنین نگاه ویژه آقای شریعتمداری به توسعه سرمایه‌گذاری در سرمایه‌گذاری خارجی و داخلی در بخش صنعت نوید بخش در این حوزه است که به تبع بخش معدن و صنایع معدنی هم از این نگرش و دیدگاه استقبال می‌کند و به‌طور حتم همراهی‌های لازم را خواهد داشت. تمامی فعالان در بخش صنعت، معدن و تجارت در غالب شرکت‌ها، سرمایه‌گذارها و نهادهای مدنی قانونی و NGOها باید مسیر را برای رشد و توسعه هموار کنند. نکته مهمی که وجود دارد این است که بر اساس برنامه‌های دولت در بخش تولید و صنعت، بخش خصوصی باید بیشتر درگیر شود و دولت به سمت سیاست‌گذاری حرکت کند که این انتظار از وزیر دولت دوازدهم وجود دارد که بستر لازم را فراهم کند.

این بستر شامل چه مواردی است؟

در واقع علاوه بر بخش قوانین و مقررات داخلی وزارت صنعت و معدن و تجارت، در بخش پشتیبانی، نیاز به سرمایه‌گذاری وجود دارد. از این رو باید شرایطی فراهم شود که علاوه بر تامین مالی داخلی، تامین مالی در بخش خارجی نیز تسهیل شود. به‌طور کلی وزیر پیشنهادی باید بستری را فراهم کند که سرمایه‌گذار به سرمایه‌گذاری تشویق شود. البته در بخش تولید و صنعت نیز باید مکانیزمی از سوی وزارت صنعت، معدن و تجارت تعریف شود. به‌عنوان مثال در بخش توسعه صادرات، تشویق‌های صادراتی و همچنین واقعی کردن نرخ ارز می‌تواند تاثیر بسزایی داشته باشد؛ چراکه در زمینه جلوگیری از واردات کالای قاچاق تنظیم نرخ ارز اثرگذار است. همچنین باید بستری فراهم شود تا به‌عنوان مثال در بخش تولید، معافیت سود عملکرد شرکت‌ها از مالیات مشروط به سرمایه‌گذاری در طرح‌های توسعه‌ای عملیاتی شود. به هر حال انتظارات فوق از وزارت صنعت، معدن و تجارت به‌عنوان سیاست‌گذار وجود دارد که می‌تواند این سیاست‌ها را اجرایی کند و نتیجه‌اش سرمایه‌گذاری، تولید و اشتغال خواهد بود.

خلأهای سیاستی که الان در بخش فولاد وجود دارد، به نظر شما کدام‌ها هستند و چه انتظاری از وزرای اقتصادی دولت دوازدهم دارید؟

اولین انتظار ما این است که برنامه‌هایی که برای وزارت صنعت، معدن و تجارت برای چهار سال آینده از سوی گزینه پیشنهادی روحانی اعلام شده، اجرایی شود. وقتی صحبت از توسعه و صادرات می‌شود، باید بتوانیم تولید مطلوبی از نظر کیفی داشته باشیم تا مورد قبول بازارهای خارجی قرار گیرد. بنابراین این امر وظیفه دولت نیست و از جمله وظایف واحدهای تولیدی و سرمایه‌گذاران است؛ اما دولت باید نقش هدایتی داشته باشد. کشف بازارهای صادراتی یا ایجاد بازارهای صادراتی، در بخش‌هایی نیاز به کمک دولت دارد. به‌عنوان مثال شاهد بودیم که وضعیت فولاد در بازار جهانی دچار آشفتگی شد و چین با اختصاص یارانه

به تولیدکننده‌های خود، تقریباً همه بازارها را تسخیر کرد. در این مقطع از زمان تمامی کشورها علیه چین تعرفه‌های سنگین وضع کردند. البته انتظار چنین پشتیبانی وجود ندارد؛ اما تا زمانی که نرخ ارز به یک نرخ واقعی نرسد باید نوع ویژه‌ای از حمایت‌ها صورت گیرد. وقتی بحث افزایش تولید داخلی می‌شود منظور رشد سهم در صنعت و GDP است. بنابراین باید زنجیره کامل تولید فولاد در نظر گرفته شود؛ چراکه ما معادن بزرگ داریم و باید به اهلس واگذار شوند تا تجهیز و بهره‌برداری شوند؛ البته نه با هدف خام‌فروشی. باید جلوی صادرات سنگ خام گرفته شود و اولویت تامین درواقع با واحدهای فولادسازی داخل باشد و مازاد برنیاز مصرف داخل صادر شود، اما از سوی دیگر فولادساز داخلی باید نسبت به تامین مواد اولیه از اطمینان لازم برخوردار شود. یکی از چالش‌های صنعت فولاد یارانه انرژی است که مفقود مانده؛ چراکه قرار بود با افزایش نرخ انرژی، یارانه انرژی به مصرف‌کننده برگشت داده شود، چراکه صنعت فولاد یکی از مصرف‌کنندگان بزرگ انرژی است.

آیا این امیدواری وجود دارد که آقای شریعتمداری به صادرات توجه ویژه‌ای داشته باشد، به نظر شما بخش فولاد، چه انتظاراتی می‌تواند داشته باشد؟

ابزارهای متعددی در اختیار وزارت صنعت، معدن و تجارت قرار دارد. اینکه گزینه پیشنهادی وزارت صنعت، معدن و تجارت تسلط کامل به سیستم بازرگانی داخلی و خارجی دارد و به‌طور کامل بازرگانی را می‌شناسد می‌تواند یک نقطه قوت باشد. وی باید هدف‌گذاری داشته باشد که به‌عنوان مثال امسال رقم مشخصی برای صادرات تعیین شود. سازمان‌های مادر تخصصی ما نیز باید از تخصص لازم برخوردار باشند که اگر تولیدی می‌کنیم برای تحقق اهداف تجاری و صادراتی باشد. بنابراین اگر تجارت قوی داشته باشیم، با توجه به تجربه شریعتمداری و وجود دو سازمان توسعه‌ای ایمیدرو و ایدرو، زیرمجموعه‌های آنها می‌توانند تا حدود زیادی به آینده صادرات حوزه صنعت و معدن در دولت دوازدهم کمک کنند و شاهد جهش‌های خوبی باشیم.

یکی از چالش‌های موجود در حوزه صنعت فولاد، مداخلات دولتی است، به نظر شما چه سیاستی صحیح است که این اتفاقات دیگر در دولت آینده نیفتد؟

نکته‌ای که باید به آن توجه ویژه داشت اقتصاد آزاد است. به هر حال باید بتوان در زنجیره فولاد از سنگ‌آهن تا محصول نهایی توازن برقرار کرد، به‌عنوان مثال هم‌اکنون قیمت بیلت افزایش داشته به‌طوری که در کمتر از دو ماه از ۱۴۰۰ به ۲۰۰۰ تومان رسیده و این افزایش به علت شرایط بازار ایجاد شده و ناشی از عرضه و تقاضا است. اینکه از مسوولی خواسته شود تا با مداخله خود، قیمت‌ها را در بازار مدیریت کند، سیاست صحیحی نیست. هم‌اکنون فولاد مبارکه در این زمینه مظلوم واقع شده، همان‌طور که می‌دانید سنگ‌آهن و گندله را بر اساس تابعی از قیمت شمش خوزستان می‌خریم که سال گذشته در همین مقطع از زمان ۱۰۰۰ تومان بود و امسال نزدیک به ۲۰۰۰ تومان شده یعنی ۱۰۰ درصد افزایش قیمت داشته است از این رو مواد اولیه فولاد مبارکه یعنی سنگ‌آهن و گندله، صد درصد افزایش قیمت داشته این درحالی است که نرخ‌های ما فقط ۱۵ تا ۲۰ درصد با رشد مواجه شده است. تمامی موارد فوق طبیعی است چرا که اقتصاد بسته‌ای است که نشانه‌های مختلفی دارد و نمی‌توان یکی را رها کرد و به دیگری فشار مضاعف وارد کرد.

بورس کالا به‌رغم نقاط مثبت اشکالاتی دارد، شما چه راهکاری برای بهبود کارآیی آن پیشنهاد می‌دهید؟ البته بورس نیز اشکالاتی دارد که باید رفع کنیم. حتی مثلا در LME لندن ایرادات را شناسایی و برطرف می‌کنند. اگر صرف اینکه بگوییم بورس ایراد دارد و دوباره سیستم قیمت‌گذاری ایجاد کنیم و نهادهایی مانند شورای رقابت قیمت‌گذاری کنند به هیچ وجه راه حل منطقی نیست. این انتظار از آقای شریعتمداری به‌عنوان یک اقتصاددان و مسلط به روابط بازرگانی وجود دارد که توجه ویژه به موضوع فوق داشته باشد. در هر صورت در زمان وزارت وی در سال ۸۲، بورس با عنوان بورس فلزات ایجاد شده که هم‌اکنون به بورس کالا تغییر یافته است. این بورس به این منظور راه‌اندازی شد تا قیمت‌گذاری بر اساس عرضه و تقاضا تعیین شود و جایگزین سیستم حواله‌ای شود. حالا اگر روش بورس اشکال دارد باید آن را اصلاح کنند نه اینکه حذف شود.

فرمان بازار سنگ‌آهن در دست چین

-«دنیای اقتصاد» بازار جهانی سنگ‌آهن را بررسی و تحلیل کرد

به نقل از روزنامه دنیای اقتصاد : اگرچه بهای سنگ‌آهن در هفته گذشته در بازارهای معتبر دنیا با اندکی کاهش روبه‌رو بود اما در بازه زمانی ماهانه و به‌خصوص سالانه شاهد اوج‌گیری سنگ‌آهن هستیم به‌طوری‌که در فاصله ۱۴ جولای تا روز گذشته قیمت سنگ‌آهن در حدود ۱۵ درصد و در بازه سالانه ۲۳/۲۸ درصد رشد را تجربه کرده است. به این ترتیب آن‌طور که کارشناسان می‌گویند قیمت کنونی سنگ‌آهن که در نزدیکی ۷۲ دلار است، یک قیمت مناسب و در عین حال مقاوم در شرایط کنونی محسوب می‌شود. سنگ‌آهن دیروز ۷۱ دلار و ۷۶ سنت قیمت خورد که با مراجعه به نمودارهای بلندمدت باید گفت این قیمت از آوریل تاکنون بالاترین رقم محسوب می‌شود. نکته دیگر آنکه از نوامبر ۲۰۱۶ تاکنون برآیند قیمت‌های بالاتر از ۷۰ دلار در بازار سنگ‌آهن بیشتر از قیمت‌های پایین‌تر از این رقم بوده که این مساله نشان‌دهنده میل بازار به افزایش قیمت‌ها است. با این حال متاثر از عوامل کوتاه‌مدت قیمت‌ها در برهه‌هایی نیز کاهشی بوده است. در این بین اما رشد شدید قیمت فولاد در بازارهای جهانی و تغییرات در فضای اقتصادی کشورهای قدرتمند دنیا همچون چین موضوعاتی هستند که این بازار را کنترل می‌کنند.

بررسی‌ها نشان می‌دهد رشد تقاضای چین یکی از این عوامل است. چین میزان تقاضای خود را در سال ۲۰۱۷ افزایش داده به‌طوری‌که پیش‌بینی می‌شود در صورت تداوم روند نیمه اول سال جاری، میزان واردات این کشور برای سنگ‌آهن به بیش از یک

میلیارد تن برسد. این در حالی است که در ۷ ماه گذشته میزان واردات این محصول توسط چین به بیش از ۶۰۰ میلیون تن رسیده که در قیاس با مدت مشابه سال گذشته ۷/۵ درصد رشد را ثبت کرده است. قیمت شمش فولاد نیز در بازارهای معتبر دنیا افزایش یافته و به بالاترین سطح از آوریل رسیده است که این موضوع تداوم روند صعودی در بازار سنگ‌آهن را گوشزد می‌کند. قیمت سنگ‌آهن در روز دوشنبه هفته قبل به بالاتر از ۷۵ دلار نیز رسید و در حال حاضر قیمت روند نزولی را در پیش گرفته اما به نظر می‌رسد با توجه به سیگنال‌های مثبت از بازارهای آتی سنگ‌آهن، شرایط از روند رو به رشد بهای آن حکایت دارد. کارشناسان می‌گویند این افزایش قیمت برخلاف افزایش قیمت ابتدای امسال که بهای سنگ‌آهن را تا بالاتر از ۹۰ دلار ارتقا داد، بی‌دلیل و هیجانی نیست.

در این رابطه قیمت سنگ‌آهن در فاصله فوریه تا مارس به ۹۰ دلار رسید و حتی از آن نیز عبور کرد. به نظر می‌رسد اما این بار محرک‌های فاندامننتالی در بازار سنگ‌آهن وجود دارد که از رشد قیمت‌ها حمایت می‌کند. یکی از این موارد افزایش تولید فولاد در کشورهای مختلف جهان به دلیل افزایش حاشیه سود تولید این محصول است، به‌خصوص در چین بسته محرک‌های اقتصادی که تحریک‌کننده زیرساخت‌های این کشور است نیاز به محصولات فولادی را افزایش می‌دهد که این مساله به‌صورت کلیدی به کمک واردات فولاد از سوی پکن آمده است. بر این اساس در نیمه اول سال جاری حتی تولید فولاد در چین ۴/۶ درصد افزایش یافته است که بیشترین میزان رشد در فاصله سال‌های ۲۰۱۳ تاکنون محسوب می‌شود. البته صادرات محصولات فولادی چینی روند کاهشی شدیدی را در حدود ۲۸ درصد در همین مدت تجربه کرده است. با این حال هستند کارشناسانی که با استناد به برخی شواهد معتقدند اثر تحریک‌کنندگی این بازار در نیمه دوم سال از بین می‌رود که یکی از دلایل آن فرارسیدن فصول سرد سال و دوم پر شدن ظرفیت‌های تولید در این کشور است که این دو عامل یکدیگر را تقویت می‌کنند چراکه با فرارسیدن فصل زمستان محدودیت‌های زیست‌محیطی در این کشور بیشتر می‌شود.

به هر حال تقویت تولید فولاد کشور چین یکی از مسائلی است که موجب شگفتی در بازارهای کالایی شده است. این موضوع روی تقاضا برای سنگ‌آهن نیز بالطبع اثرگذار است. نکته دیگر که به نظر می‌رسد بیشتر شبیه یک انقلاب در تقاضا است، تغییر مسیر تقاضا از محصولات با کیفیت پایین به سمت مواد اولیه باکیفیت‌تر است. به عقیده کارشناسان زمانی که کارخانه‌های فولاد از حاشیه سود کمی برخوردار هستند نقدینگی زیادی را برای خرید مواد اولیه درجه بالا و باکیفیت هزینه نمی‌کنند. از طرفی قوانین سختگیرانه محیط‌زیستی باعث می‌شود خسارات فراوانی را به دولت بپردازند، بنابراین با رشد و رونق در بخش فولاد تقاضا برای مواد اولیه باکیفیت از جمله سنگ‌آهن افزایش خواهد یافت. حتی در بازار این محصول برای سنگ‌آهن با درجات کیفی پایین‌تر تخفیف‌های مناسبی تعریف می‌شود و حتی برخی تولیدکننده‌ها تا ۶۰ درصد محصولات با درجه کیفی پایین‌تر را تخفیف می‌دهند. این در حالی است که دولت چین به چهار شرکت بزرگ تولیدکننده فولاد خود دستور داده در زمستان امسال برای کاهش آلودگی‌های محیط زیست تلاش کنند.

به گفته کارشناسان جی‌پی مورگان، فعلا با افزایش قیمت فولاد باید به رشد تولید و عرضه سنگ‌آهن در جهان امیدوار بود و حتی این تقاضا می‌تواند شگفت‌انگیزتر از ارقام فعلی باشد. نکته قابل توجه آنکه علاوه بر سنگ‌آهن قیمت زغال‌سنگ نیز در بازارهای جهانی به شدت افزایش یافته است که این موضوع از وابستگی مشترک این دو محصول به قیمت فولاد حکایت دارد. در

این بین ارزش سهام شرکت‌های بزرگ سنگ‌آهنی نیز در هفته‌های اخیر افزایش یافته است. واله برزیل، بی‌اچ پی بیلیتون و ریوتینتو قصد دارند ۳ میلیارد دلار به سهامداران خود سود بدهند که بخش مهمی از آن به دلیل افزایش قیمت سنگ‌آهن است. قیمت سنگ‌آهن (عیار ۶۲ درصد خشک) در مقایسه با کف قیمتی خود که در حدود ۳۷ دلار و در اواخر سال ۲۰۱۵ بود، رقمی در حدود ۳۳ دلار افزایش را تجربه کرده است. در این بین یک کارشناس بازارهای کالایی معتقد است چین به راحتی از سیستم و روش‌های تولیدی خود دست برنمی‌دارد و یکی از راه‌های مهم برای آنکه محیط‌زیست را نیز کنترل کند بهبود کیفیت مواد اولیه است.

رشد ۴۰۰ تومانی قیمت شمش در مردادماه

– بازار داغ فولادی‌ها

به نقل از روزنامه دنیای اقتصاد: با رشد قیمت شمش در بازارهای جهانی و کمبود عرضه در بازار داخلی قیمت شمش فولاد خوزستان در ماه جاری رشد ۴۰۰ تومانی را تجربه کرد. به گزارش «دنیای اقتصاد» به دنبال افزایش قیمت شمش در بازار آهن، تولیدکنندگان نوردی با مراجعه به وزارت صنعت، معدن و تجارت از عرضه قطره‌چکانی این محصول در بورس کالا گلایه داشتند و معتقد بودند اگر عرضه‌ها از طریق وزارت صنعت، معدن و تجارت پیگیری نشود و وضع به همین شکل بماند منجر به رشد قیمت بیشتر خواهد شد. با وجود جلسات مکرری که واحدهای تولیدکننده محصولات میانی و نهایی به خصوص تولیدکنندگان نوردی در انجمن فولاد داشتند و به رغم تمام پیگیری‌های انجمن، آنها نتوانستند در افزایش میزان عرضه شمش در بازار و بورس کالا تاثیرگذار باشند. برخی معتقدند این رشد قیمت‌ها ناشی از فاصله‌ای است که بازار داخلی با قیمت‌های جهانی داشته؛ اما عرضه‌های دیروز بورس کالا نسبت به قیمت‌های جهانی شتاب بیشتری گرفته است. در حال حاضر نرخ شمش در بازارهای جهانی ۵۰۰ دلار در هر تن بوده و میلگرد نیز ۵۵۰ دلار به صورت فوب اعلام قیمت شده است.

رشد قیمت شمش در بورس کالا در حالی رشد ۴۰۰ تومانی را طی مرداد ماه تجربه کرده که میلگرد به‌عنوان محصول نهایی به دلیل رکود بازار نتوانسته پا به پای آن افزایش را تجربه کند و در حال حاضر تفاوت قیمت شمش و میلگرد به کمترین حد رسیده است. شمش فولاد خوزستان روز گذشته با قیمت ۲ هزار و ۶۶۴ تومان در بورس مورد مبادله قرار گرفت که با احتساب

هزینه‌های کارگزاری و بورس کالا و لحاظ مالیات ارزش افزوده و کرایه حمل و بارگیری، این رقم به ۲ هزار و ۳۰۰ تومان می‌رسد. این در حالی است که انواع میلگرد ذوب آهن در همین روز در بورس کالا حدود ۲ هزار و ۲۰۰ تومان به صورت نقدی فروش رفت. به اعتقاد فعالان بازار، نرخ میلگرد با احتساب هزینه‌های تولید با پایه ۲ هزار و ۳۵۰ تومان منطقی به نظر می‌رسد. برخی کارشناسان، رشد قیمت‌ها در بازار جهانی را به دلیل سیاست‌های چین در کنترل تولید به دلیل آلودگی‌های زیست محیطی و همچنین کمبود الکتروود گرافیتی در دنیا می‌دانند. همچنین کمبود عرضه از سوی تولیدکنندگان داخلی به دلیل داشتن تعهدهای صادراتی و از سوی دیگر لحاظ تعرفه بر واردات شمش و مشکلاتی که برای رد و بدل شدن پول در این بخش وجود دارد از جمله عوامل کمبود شمش و رشد قیمت آن در بازار داخل محسوب می‌شوند.

«پسته» در بورس کالا «خندان» می‌شود

به نقل از روزنامه دنیای اقتصاد: بدون شک برخی محصولات کشاورزی از جمله «پسته» جزو محصولات اختصاصی کشور ماست. شاید به همین دلیل است که هر چند دیر هنگام، اما مسوولان و متولیان امر به این نتیجه رسیده‌اند تا برای سروسامان دادن بازار این محصول، پسته را به بورس کالا بیاورند. بر این اساس باید گفت محصولات مختلف در بورس کالا به دو روش فیزیکی و اوراق گواهی سپرده عرضه می‌شوند و از مزایای این کار این است که سرمایه‌گذاران در بازار گواهی سپرده بورس کالا از معافیت مالیاتی برخوردار خواهند شد. از این رو قرار است پسته با هر دو روش فیزیکی و اوراق گواهی سپرده در بورس کالا عرضه شود.

در این زمینه مدیرعامل بورس کالای ایران معتقد است با عرضه پسته در قالب اوراق گواهی سپرده کالایی، از گردش بی‌رویه این محصول در بازار کاسته می‌شود و ریسک معاملات هم کاهش می‌یابد. ضمن اینکه اوراق گواهی سپرده کالایی می‌تواند به عنوان ضمانت دریافت تسهیلات از بانک‌ها ارائه شود و به همین دلیل معاملات بلندمدت در قالب ابزارهای مالی، هدف بلندمدت بورس کالا است. به این خاطر تازگی‌ها متولیان امر و مدیران بورس کالا آستین‌ها را بالا زده‌اند تا زمینه عرضه پسته را در رینگ صادراتی فراهم کنند و طبق برنامه‌ریزی صورت گرفته قرار شده است بازار پسته در فصل برداشت این محصول یعنی شهریور و مهر به سرعت توسعه یابد و با تشکیل صندوق کالای پسته ظرف دو هفته آینده در بورس کالا، شرایط برای عرضه اوراق گواهی سپرده کالای پسته نیز فراهم شود. از سوی دیگر، گویا تدوین استاندارد گونه‌های مختلف پسته هم به بورس کالا اعلام و برای فراهم شدن شرایط عرضه و معامله این محصول در بورس، قراردایی هم گذاشته شده است.

همچنین قرار است نشست مشترکی میان نمایندگان استان کرمان، بانک کشاورزی و صندوق توسعه ملی با محوریت اصلاح ساختار بازار محصول پسته در روزهای آینده برگزار شود که مطابق آن بانک کشاورزی باید اعتبار خرید پسته از تابلوی بورس کالا را تامین کند. از این رو مقرر شده این بانک تسهیلات لازم را برای پذیرش انبارها و اوراق گواهی سپرده کالایی در بورس کالای ایران را نیز ارائه دهد. بر این اساس رئیس کمیسیون اقتصادی مجلس که از استان کرمان، مهد پسته در ایران و جهان به بهارستان راه یافته است، در خصوص جزئیات فعالیت صندوق پسته گفته باید ورود و عرضه محصول در بورس کالا به‌عنوان شرط اعطای تسهیلات به کشاورزان از محل منابع، بانک کشاورزی یا صندوق توسعه ملی تعیین شود. به‌علاوه قصد داریم در قانون بودجه سال آینده، یکسری مشوق‌های مالیاتی را برای خریداران و عرضه‌کنندگان محصول از بورس کالا در نظر بگیریم و در کنار آن تسهیل فرآیند دریافت اوراق گواهی سپرده کالایی را به‌عنوان ضمانت دریافت تسهیلات را هم مدنظر خواهیم داشت.

در این زمینه برخی کارشناسان بر این باورند با ورود پسته به بورس کالا، فعالان بازار این محصول می‌توانند از مزایای متعددی از جمله قیمت عادلانه بهره‌مند شوند و بازار مستمری برای این محصول ایجاد شود. این روزها که رفته رفته در حال از دست دادن جایگاه خود در بازار پسته جهان هستیم، می‌توان با بهره‌گیری از ابزارهای مالی بورس کالا، در بازارهای جهانی بار دیگر به مرجع قیمت‌گذاری بازار پسته دنیا تبدیل شویم. از سوی دیگر این ابزار به سرمایه‌گذاران کمک می‌کند تا قیمت پسته ایران را در بلندمدت مدیریت کنند که البته رسیدن به جایگاه تعیین‌کننده قیمت پسته در بازارهای خارجی به این سادگی هم نیست و برای دستیابی به این جایگاه به بازاری منسجم و آینده‌نگر و دارای ابزارهای مالی مطلوب نیاز داریم. افزون بر این برخی معتقدند یکی از ضعف‌های عمده کشور در حوزه صادرات این است که محصولات کشاورزی به‌ویژه محصول پسته به‌صورت خرد در بازار جهانی عرضه می‌شوند و این در حالی است که موهبتی چون بورس کالا که شفافیت و تجمیع منابع مالی از ویژگی‌ها و نیز کارکردهای آن است در این زمینه نادیده گرفته می‌شود. به همین دلیل با راه‌اندازی بورس پسته می‌توان ظرفیت بسیار مهمی برای ایجاد تحول در ساختار تولید، تجارت و صادرات پسته به‌وجود آورد و باید از این ظرفیت‌ها استفاده کنیم.

ابزارهای بورس کالا در تنظیم بازار کالاهای مختلف راهگشا است

- رئیس فراکسیون نظارت بر اجرای برنامه‌های توسعه کشور :

به نقل از روزنامه دنیای اقتصاد : رئیس فراکسیون نظارت بر اجرای برنامه‌های توسعه کشور گفت: بازار سرمایه در بحث برنامه‌ریزی برای بخش‌های مختلف اقتصادی نقش موثری داشته و استفاده از ابزارهای موجود در بورس کالا از جمله قراردادهای آتی و سلف و سایر ابزارهای مالی به فعالان اقتصادی در بخش‌های مختلف کمک خواهد کرد.

به گزارش «پایگاه خبری بورس کالای ایران»، لایحه برنامه ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشور مشتمل بر اهداف کمی، کلان و بخشی، پیش‌بینی منابع مالی و اولویت‌ها و احکام مورد نیاز است و در ماده ۳۲ قانون برنامه ششم توسعه مقرر شده است که تنظیم بازار محصولات کشاورزی اساسی با استفاده از ابزارهای موجود در بازار سرمایه و بورس کالا صورت بگیرد. قانونی که هدف قانون گذار از وضع آن استفاده از قراردادهای بلندمدت و مکانیزم‌های بازاری به جای روش‌های سنتی مثل نگهداری انبار برای کنترل بازار است، در این ماده به صورت مشخص به محصولات کشاورزی اشاره شده و این اجازه به نهادهای تنظیم‌گر بازار داده شده است تا از ابزارهای بورسی برای مدیریت بازار استفاده کنند. در همین رابطه محمد خدابخشی رئیس فراکسیون نظارت بر اجرای برنامه‌های توسعه کشور درخصوص روند اجرای این ماده در قانون پنج ساله ششم توسعه کشور گفت: اعضای فراکسیون بر حسن اجرای برنامه ششم توسعه کشور و سایر احکام برنامه‌های توسعه‌ای که مربوط به بورس کالا است، نظارت می‌کنند و تلاش ما در این فراکسیون آن است که این احکام به شکلی مناسب اجرایی شود.

وی در ادامه افزود: همچنین در کنار نظارت بر اجرای این برنامه‌ها، چنانچه قوانین مزاحمی بر سر راه اجرای قوانین و برنامه‌های توسعه‌ای کشور وجود داشته باشد، در راستای اصلاح آنها قدم بر می‌داریم. رئیس فراکسیون نظارت بر اجرای برنامه‌های توسعه کشور درخصوص نقش بورس کالای ایران در اجرای برنامه‌های توسعه‌ای کشور بیان کرد: بازار سرمایه به ایجاد شفافیت کمک می‌کند و این امر برای ما بسیار حائز اهمیت بوده که از همین رو از اقدامات به عمل آمده برای افزایش شفافیت اقتصادی حمایت می‌کنیم. خدابخشی تاکید کرد: بازار سرمایه در بحث برنامه‌ریزی برای بخش‌های مختلف اقتصادی نقش موثری داشته و استفاده از ابزارهای موجود در بورس کالا از جمله قراردادهای آتی و سلف و سایر ابزارهای مالی به فعالان اقتصادی در بخش‌های مختلف کمک خواهد کرد. وی ضمن تاکید بر تمایل کمیته نظارت بر حسن اجرای برنامه‌های توسعه‌ای برای همکاری بازار سرمایه گفت: به کمک ابزارهای موجود در بورس از جمله قراردادهای آتی و سلف می‌توان برنامه ریزی دقیق تری برای بخش‌های مختلف ارائه کرد و ضمن مدیریت بازارها، شفافیت‌های لازم را در معاملات فراهم کنیم.

سخنگوی کمیسیون تلفیق برنامه ششم توسعه عملکرد بورس کالای ایران را در بحث ایجاد شفافیت معاملاتی و برقراری تعادل قیمتی برای کالاهای مختلف مثبت ارزیابی کرد و گفت: انتظار می‌رود در اجرای این برنامه‌های توسعه‌ای نقش گسترده‌تری داشته باشد و از شکل فعلی که ۶/۵ درصد GDP کل کشور را تشکیل می‌دهد، فراتر رود تا بتواند حجم بیشتری از اقتصاد ملی را پوشش دهد. خدابخشی در انتها به پتانسیل‌های موجود در بازار سرمایه برای برقراری تعادل قیمتی در بازار کالاها از طریق توسعه عرضه محصول اشاره و تصریح کرد: در روند کالاهایی که در بورس کالا عرضه می‌شود، شفافیت معاملاتی حاکم بوده و توسعه این بازار برای رسیدن به قیمت‌های منصفانه و واقعی نیازی اساسی است. براساس این گزارش، براساس برنامه ششم توسعه کل کشور مقرر شده تا برای کاهش التهابات بازار کالاهای اساسی کشاورزی و کاهش نوسان غیرعادی فصلی محصولات کشاورزی و برای کاهش بار مالی دولت برای تامین نقدینگی در گردش و هزینه تبعی مورد استفاده در سیاست‌های تنظیم بازار و تامین ذخایر محصولات راهبردی، شرکت بازرگانی دولتی ایران یا هریک از شرکت‌های دولتی مسوول تنظیم بازار هر محصول به تشخیص وزارت جهاد کشاورزی، حسب مورد، براساس برآوردهای ماهانه، فصلی و سالانه عرضه داخلی و تقاضای هر یک از

محصولات، نسبت به اتخاذ موقعیت مناسب خرید یا فروش در قراردادهای سلف و ابزارهای مالی بازار اوراق بهادار جمهوری اسلامی ایران روی هر یک از دارایی‌های مشمول اقدامات لازم را صورت دهد.

راهکارهای افزایش معاملات برق در بورس انرژی

- یک کارشناس اقتصادی مطرح کرد

به نقل از روزنامه دنیای اقتصاد: یک کارشناس اقتصادی درخصوص راهکارهای افزایش معاملات برق در بورس انرژی گفت: با جذاب کردن ساختار بورس انرژی و اعمال مشوق برای شرکت‌کنندگان برای معامله در این ساختار، می‌توان معاملات برق در بورس انرژی را افزایش داد. مهدی کاظمی اسفند در گفت‌وگو خبرگزاری تسنیم با اشاره به اینکه تجدید ساختار در صنعت برق از اواخر دهه هفتاد میلادی در دنیا مطرح شده است، گفت: این موضوع پس از طرح به دلیل کارایی مناسب ساختار جدید، مورد استقبال بسیار وسیعی در کشورهای مختلف قرار گرفت. این کارشناس اقتصادی افزود: تجدید ساختار به معنی واگذاری بخش‌هایی از سیستم تولید، انتقال و توزیع انرژی الکتریکی به بخش خصوصی است و به کمک ساختار جدید می‌توان توزیع انرژی الکتریکی را از طریق سازوکار بازار محور، در مقایسه با توزیع دولتی انجام داد. وی درخصوص مهم‌ترین مزیت این ساختار جدید اظهار کرد: ایجاد یک محیط بازاری و رقابتی یکی از این مزیت‌هاست که مانند هر کالای دیگری به افزایش بازده و کیفیت تولید منجر می‌شود. کاظمی اسفند اضافه کرد: از طرف دیگر با ایجاد محیطی جذاب امکان جذب سرمایه‌گذار خصوصی در صنعت برق فراهم شده و به کمک آن می‌توان از مشکلات کمبود برق کم کرد.

این کارشناس اقتصادی در ادامه گفت: ایجاد محیط بازار محور برای انرژی الکتریکی مانند هر کالای دیگری مبتنی بر ایجاد دو زیرساخت بازارهای کوتاه‌مدت و بازارهای بلندمدت انجام می‌گیرد. بر این اساس بازارهای کوتاه مدت مانند بازارهای روز بعد، ساعت بعد و بازار لحظه‌ای، در افق حداکثر یک هفته‌ای برگزار شده و قراردادهای آن برای بازدهی کوتاه‌مدت مناسب است؛ در حالی که بازارهای بلندمدت مشمول قراردادهای با افق سالانه نیز خواهد بود. وی افزود: در مقایسه این دو بازار می‌توان گفت بازارهای کوتاه مدت دارای ریسک مشارکت بالایی بوده و قیمت‌ها نوسانات نسبتاً زیادی دارند، در مقابل بازارهای بلندمدت با قیمت‌های ثابت و از پیش تعیین شده بسته می‌شوند و به همین دلیل ریسک بسیار کمی دارند. بر این اساس مشارکت‌کنندگان در بازارهای انرژی با تعیین ترکیب مناسبی از این دو بازار به خرید یا فروش انرژی می‌پردازند و ریسک معاملات خود را کنترل می‌کنند. این کارشناس اقتصادی اذعان کرد: خوشبختانه در کشور ما در راستای تجدید ساختار صنعت برق گام‌های موثری برداشته شده است که در این مورد می‌توان به واگذاری تعدادی از نیروگاه‌ها به بخش خصوصی اشاره کرد.

وی گفت: همچنین اجازه خرده‌فروشی شرکت‌های خصوصی در سمت توزیع به رقابتی کردن بازار توزیع کمک زیادی خواهد کرد. به‌علاوه اینکه با تغییر موثر قوانین مرتبط به خرید و فروش انرژی الکتریکی، امکان مشارکت نیروگاه‌ها به‌عنوان تولیدکننده و شرکت‌های مصرف‌کننده مانند خرده‌فروش‌ها و صنایع بزرگ در بازارهای کوتاه مدت فراهم شده است. کاظمی اسفند اضافه کرد: صنعت برق در کشور ما هم اکنون دارای زیرساخت بازارهای کوتاه‌مدت است و در نهایت، زیرساخت بازارهای بلندمدت نیز تحت عنوان بورس انرژی راه‌اندازی و امکان خرید و فروش بلند مدت برای حامل‌های انرژی ممکن شده است. وی در ادامه در مقایسه با عملکرد بازار انرژی در ایران با دیگر کشورها تصریح کرد: سهم معاملات در بورس انرژی کشور ما کمتر از انتظار بوده و سهم زیادی از معاملات انرژی یا از طریق بازارهای کوتاه‌مدت تامین شده یا خارج از محیط بورس انرژی انجام می‌شود که برای این امر می‌توان دلایل مختلفی را متصور شد. این کارشناس اقتصادی درخصوص این دلایل اظهار کرد: پیش از هر چیز باید توجه کرد که سیستم تجدید ساختار شده در کشور ما نوپا بوده و کماکان در حالت گذار از ساختار سنتی به ساختار بازاری به سر می‌برد؛ به همین دلیل قوانین زیادی برای کنترل این حالت گذار وضع شده است که مانع از فروپاشی سیستم تامین انرژی خواهد شد. به‌علاوه اینکه این قوانین به گونه‌ای دست مشارکت‌کنندگان را در بورس انرژی بسته و موجب کاهش جذابیت این بورس خواهد بود.

وی افزود: علاوه بر این، در کشور ما بازارهای کوتاه مدت انرژی نیز هنوز از سطح رقابت بالایی برخوردار نبوده و همین امر موجب می‌شود که ریسک مشارکت بازارهای کوتاه مدت کمتر از مقدار معمول در مقایسه با بازارهای مشابه باشد و همین مساله باعث می‌شود کارآیی بورس انرژی در ارائه معاملات با ریسک پایین، اهمیت چندانی نداشته باشد؛ چرا که شرکت‌کنندگان بازار می‌توانند معاملات خود را به‌صورت کوتاه‌مدت و تقریباً با همان سطح ریسک بلندمدت انجام دهند. این کارشناس اقتصادی با بیان اینکه می‌توان راهکارهای مختلفی را برای افزایش رونق بورس انرژی مطرح کرد، درخصوص این راهکارها اظهار کرد: در درجه اول باید جذابیت را به ساختار بورس انرژی برگرداند تا مشوقی برای شرکت‌کنندگان برای معامله در این ساختار باشد. به این منظور باید از سختگیری قوانین کنترل‌کننده این بازار کاست و انجام معاملات را تسهیل بخشید که لازمه این امر، انجام مطالعات فنی بسیار است؛ چرا که تغییر هر قانونی می‌تواند تاثیر بسیار زیادی بر جنبه‌های فنی سیستم داشته باشد. کاظمی اسفند گفت: علاوه بر این اصلاح ساختار بازارهای کوتاه مدت نیز می‌تواند تا حد زیادی به رونق بورس انرژی کمک کند. بر این اساس با افزایش سطح رقابت در بازارهای روز بعد و لحظه‌ای برق، میزان ریسک مشارکت در آن بازارها نیز بالطبع افزایش می‌یابد و همین امر شرکت‌کنندگان در بازار را به سمت گزینه‌های با ریسک پایین‌تر مانند بورس انرژی سوق می‌دهد.

وی همچنین با بیان اینکه تغییر روند تجدید ساختار نیز یکی دیگر از این روش‌هاست، اذعان کرد: تجدید ساختار صنعت برق در کشور ما با ارائه برش‌های افقی انجام گرفته و این موضوع به این معنی است که ساختار عمودی و به هم پیوسته تولید، انتقال و نیز توزیع انرژی به شرکت‌های جداگانه تولیدی و انتقال و توزیع شکسته شده است، در حالی که اعمال برش‌های عمودی به این ساختار یکپارچه می‌تواند رونق بیشتر بورس انرژی را در پی داشته باشد. این کارشناس اقتصادی اضافه کرد: در ساختار برش‌های عمودی امکان فعالیت شرکت‌های ترکیبی ممکن است و شرکت‌های ترکیبی صرفاً تولیدکننده یا صرفاً مصرف‌کننده انرژی نبوده و ترکیبی از شرکت‌های تولیدی، انتقال و خرده‌فروشی توزیع هستند که به‌صورت منطقه‌ای فعالیت می‌کنند. کاظمی

اسفه گفت: از آنجا که این شرکت‌ها ساختار عمودی را در عین تجدید ساختار حفظ کرده‌اند، تمایل بیشتری در برقراری قراردادهای بلندمدت در مقایسه با بازارهای کوتاه مدت دارند که همین امر می‌تواند به رونق بورس انرژی کمک کند. ضمناً عملکرد این نحوه تجدید ساختار در کشورهای اروپایی نشان داده است که ساختارهای برش یافته عمودی می‌توانند عملکرد مطمئن‌تری در محیط‌های گذار از ساختار سنتی به ساختار بازاری ارائه کنند.